

การพัฒนาหลักสูตรเสริมทักษะศิลปะ ด้านการวาดภาพ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
ของโรงเรียนแกนนำการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ จังหวัดกาญจนบุรี

รัชนิกร ไพศาล

TH/0009286

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา

เมษายน 2547

ISBN 974-383-495-8

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

22 ก.ค. 2547
180134

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบปากเปล่าวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณา
วิทยานิพนธ์ของรชนีกร ไพศาล ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลัก
สูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

..... ประธาน

(รองศาสตราจารย์ ดร.วิจิต สุรัตน์เรืองชัย)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ สุชาติ เกาทอง)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพรัตน์ วงษ์นาม)

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

..... ประธาน

(รองศาสตราจารย์ ดร.วิจิต สุรัตน์เรืองชัย)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ สุชาติ เกาทอง)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพรัตน์ วงษ์นาม)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุนทร บำเรอราช)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.พงศ์ประเสริฐ หกสุวรรณ)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.ประทุม ม่วงมี)

วันที่ 12 เดือน เมษายน พ.ศ. 2544

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความกรุณาให้คำปรึกษา และช่วยแนะนำแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ อย่างดียิ่งจากรองศาสตราจารย์ ดร.วิจิต สุรัตน์เรืองชัย ซึ่งเป็นประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ขอบพระคุณรองศาสตราจารย์สุชาติ เกาทองที่ได้กรุณาให้แนวความคิดทางศิลปะที่เป็นประโยชน์ ขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพรัตน์ วงษ์นาม กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ที่ได้ช่วยชี้แนะเกี่ยวกับวิธีการทางสถิติในการทำวิจัย ทำให้ผู้วิจัยได้รับแนวทางในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้และประสบการณ์อย่างกว้างขวางในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณคุณบุปผา พงษ์ไพบุลย์ คณะอาจารย์ได้แก่ อาจารย์สมพงษ์ อินมาลา อาจารย์บุญปรุง อุดมผล อาจารย์ ธ.ธานินทร์ บุญยานและอาจารย์สมาน สรรพศรีที่ให้ความกรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัย และให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง กราบขอบพระคุณคณะครูอาจารย์ ผู้บริหารโรงเรียนเขาดินวิทยาการ จังหวัดกาญจนบุรีที่เอื้อเฟื้อและอำนวยความสะดวกในการทดลองเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือ รวมทั้งคณะครูอาจารย์ ผู้บริหาร และเด็กนักเรียนที่น่ารักทุกคนของโรงเรียนตลาดสำโรง จังหวัดกาญจนบุรี ที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทำวิจัยทุกขั้นตอน

ขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อสุริยะ ไพศาล ผู้คอยเป็นกำลังใจที่ลี้ภัยอยู่ตลอดเวลาและคุณแม่ประนอมที่คอยดูแลให้ความห่วงใย พี่สาวทั้ง 2 คนและเพื่อน ๆ โดยเฉพาะคุณนฤทธิ์ วัฒนภู ที่มีส่วนช่วยให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี

คุณค่าและประโยชน์อันพึงเกิดจากการศึกษาในครั้งนี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชาคุณ พระศรีรัตนตรัย พระคุณบิดาผู้ล่วงลับ มารดา ครูอาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่าน

รัชนิกร ไพศาล

42911926: สาขาวิชา: หลักสูตรและการสอน; กศ.ม. (หลักสูตรและการสอน)

คำสำคัญ: การพัฒนาหลักสูตร/หลักสูตรเสริมทักษะศิลปะ/การวาดภาพ

รัชนิกร ไพศาล: การพัฒนาหลักสูตรเสริมทักษะศิลปะ ด้านการวาดภาพ
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ของโรงเรียนแกนนำการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้
จังหวัดกาญจนบุรี (THE DEVELOPMENT OF ENHANCED ART SKILLS IN DRAWING
CURRICULUM FOR PRATHOMSUKSA FIVE STUDENTS OF REFORM LEADERSHIP
SCHOOL IN KANCHANABURI PROVINCE) อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์: วิจิต สุรัตน์เรืองชัย,
กศ.ด., ไพรัตน์ วงษ์นาม, ก.ด., สุชาติ เกาทอง, MFA. 242 หน้า. ISBN 974-383-495-8

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาหลักสูตรเสริมทักษะศิลปะ ด้านการวาดภาพ
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ของโรงเรียนแกนนำการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ จังหวัด
กาญจนบุรี การดำเนินการวิจัยมี 7 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2) ขร่างหลักสูตร
3) ตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรเบื้องต้น 4) ปรับปรุงแก้ไขเบื้องต้น 5) สร้างเอกสารหลักสูตร 6) ทดลอง
ใช้เพื่อประเมินหลักสูตร 7) ปรับปรุงแก้ไข

ผลการวิจัย พบว่า

1. หลักสูตรเสริมทักษะศิลปะ ด้านการวาดภาพ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
ของโรงเรียนแกนนำการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้จังหวัดกาญจนบุรีที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพเหมาะสม
โดยการวิเคราะห์ค่าระดับความสอดคล้องของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ เกี่ยวกับหลักสูตรและ
เอกสารหลักสูตร ได้ระดับสูงกว่า .5 ทุกรายการ
2. คะแนนส่วนที่เพิ่มขึ้น (Gained Score) ของทักษะศิลปะ ด้านการวาดภาพ ทั้ง 3 ตัว
ประกอบ ของนักเรียนที่ผ่านการทดลองใช้หลักสูตรสูงกว่านักเรียนที่เรียนตามปกติ อย่างมีนัย
สำคัญที่ระดับ .05 ($p < .05$)
3. ความคิดเห็นของนักเรียนที่ผ่านการทดลองใช้หลักสูตร เกี่ยวกับเนื้อหา กิจกรรม
การเรียนการสอน การใช้สื่อและอุปกรณ์ พบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากทุกรายการ

42911926: MAJOR: CURRICULUM AND INSTRUCTION;
M.ED. (CURRICULUM AND INSTRUCTION)

KEYWORDS: CURRICULUM DEVELOPMENT/ENHANCED ART SKILLS
CURRICULUM/DRAWING

RATCHANIKORN PHAISAN: THE DEVELOPMENT OF ENHANCED ART
SKILLS IN DRAWING CURRICULUM FOR PRATHOMSUKSA FIVE STUDENTS OF
LEARNING REFORM LEADERSHIP SCHOOL IN KANCHANABURI PROVINCE.

THESIS ADVISORS: VICHIT SURATREUNGCHAI, Ed.D., PAIRAT WONGNAM, Ph.D.,
SUCHAT THOATHONG, MFA. 242 P. 2004. ISBN 974-383-495-8

The purpose of this research was to develop the enhanced art skills in drawing curriculum for Prathomsuksa five students of reformed leadership schools in Kanchanaburi province. The procedure of research was divided into 7 stages as follows : 1) The stage of studying the basic information 2) The stage of drafting the course outline 3) The stage of quality-checking the first-draft course 4) The stage of first editing 5) The stage of publishing the courses' document 6) The stage of course implementation for evaluation 7) The stage final editing.

The results the of research, were as follows:

1. The quality of the development of enhanced art skills in drawing curriculum for Prathomsuksa five students of reformed leadership schools in Kanchanaburi province was approved by the specialist for its suitability. And, its combinational number was higher than zero point five in every item.
2. The gained score of art skills in drawing, all in three components of the student passing the experiment, was higher than 0.5 in comparison with that the level of ordinary students.
3. The level of satisfaction in the group of students who passed the experiment especially in the content of course, the activity and the usage of equipment and media was ranked at the high level in every item.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ซ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
กรอบแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตร.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542.....	8
แนวการจัดการศึกษาของโรงเรียนแกนนำการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้.....	14
หลักสูตร.....	20
การพัฒนาหลักสูตร.....	26
หลักสูตรศิลปศึกษา.....	32
สาระการเรียนรู้ศิลปะตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544.....	34
ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนศิลปะ.....	38
ทักษะศิลปะ ด้านการวาดภาพ.....	45
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	63
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	74
การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน.....	74
การยกร่างหลักสูตร.....	75
การตรวจคุณภาพหลักสูตรเบื้องต้น.....	79

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
การปรับปรุงแก้ไขเบื้องต้น.....	79
การสร้างเอกสารหลักสูตร.....	80
การทดลองใช้เพื่อประเมินหลักสูตร.....	82
การปรับปรุงแก้ไข.....	85
4 ผลการวิจัย.....	87
การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลและผลการพัฒนาหลักสูตร.....	87
ตอนที่ 1 ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน.....	88
ตอนที่ 2 ผลการยกร่างหลักสูตร.....	92
ตอนที่ 3 ผลการตรวจคุณภาพหลักสูตรเบื้องต้น.....	85
ตอนที่ 4 ผลการปรับปรุงแก้ไขเบื้องต้น.....	97
ตอนที่ 5 ผลการสร้างเอกสารหลักสูตร.....	98
ตอนที่ 6 ผลการทดลองใช้เพื่อประเมินหลักสูตร.....	99
ตอนที่ 7 ผลการปรับปรุงแก้ไข.....	105
5 สรุปและอภิปรายผล.....	106
สรุปผลการวิจัย.....	106
อภิปรายผล.....	108
ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้.....	114
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	115
บรรณานุกรม.....	117
ภาคผนวก.....	123
ภาคผนวก ก.....	124
ภาคผนวก ข.....	144
ภาคผนวก ค.....	213
ภาคผนวก ง.....	226
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	242

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 ความสัมพันธ์ของระบบ บทบาทหน้าที่การวิจัยและการพัฒนาหลักสูตร.....	30
2 ความสอดคล้องมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 2 กับมาตรฐานการเรียนรู้ ของกลุ่มสาระที่ 1 ทักษะศิลป์.....	37
3 ทฤษฎีที่เกิดในกระบวนการเรียนรู้ทางทัศนศิลป์.....	38
4 เปรียบเทียบวิธีการเรียนรู้กับทฤษฎีการเรียนรู้ทางทัศนศิลป์.....	41
5 แสดงจำนวนและคำร้อยละของความคิดเห็น เกี่ยวกับการเรียนวิชาศิลปะศึกษาของ นักเรียนโรงเรียนแกนนำการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้.....	89
6 องค์ประกอบของหลักสูตรฉบับร่าง.....	93
7 แสดงผลคะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนทั้ง 3 ตัวประกอบของ ทักษะศิลปะด้านการวาดภาพก่อนการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม.....	99
8 แสดงผลคะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนทั้ง 3 ตัวประกอบของ ทักษะศิลปะด้านการวาดภาพหลังการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม.....	99
9 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะศิลปะ ด้านการวาดภาพ ส่วนที่เพิ่มขึ้น (Gained Score) ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม.....	100
10 แสดงค่าเฉลี่ยและระดับความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น จำแนกตามเนื้อหา.....	101
11 แสดงค่าเฉลี่ยและระดับความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น จำแนกตามกิจกรรมการเรียนการสอน.....	102
12 แสดงค่าเฉลี่ยและระดับความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น จำแนกตามการใช้สื่อและอุปกรณ์ประกอบการเรียน.....	103
13 แสดงคำร้อยละของข้อเสนอแนะของนักเรียนเกี่ยวกับหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น.....	104
14 แสดงระดับคะแนนความคิดเห็นและค่าคะแนนเฉลี่ยความสอดคล้องของระดับ ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับหลักสูตรและเอกสารหลักสูตร.....	126
15 แสดงระดับคะแนนความคิดเห็นและค่าคะแนนเฉลี่ยความสอดคล้องของระดับ ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความสอดคล้องระหว่างเกณฑ์การให้คะแนน และตัวบ่งชี้ทักษะศิลปะ ด้านการวาดภาพ.....	129

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
16 แสดงระดับคะแนนความคิดเห็นและค่าคะแนนเฉลี่ยความสอดคล้องของระดับ ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความสอดคล้องระหว่างเกณฑ์การให้คะแนน กับคำอธิบาย.....	131
17 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบชุดที่ 1 โดยการหาความเชื่อมั่นของการให้ คะแนนจากผู้ตรวจ 3 คน.....	135
18 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบชุดที่ 2 โดยการหาความเชื่อมั่นของการให้ คะแนนจากผู้ตรวจ 3 คน.....	137
19 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบชุดที่ 3 โดยการหาความเชื่อมั่นของการให้ คะแนนจากผู้ตรวจ 3 คน.....	139
20 วิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเพื่อประเมินหลักสูตรของนักเรียน.....	141

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 สารในพระราชบัญญัติการศึกษาสู่การจัดการศึกษาที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด.....	9
2 แนวความคิดในการพัฒนาหลักสูตรของไทยเลอร์.....	28
3 แนวความคิดในการพัฒนาหลักสูตรของทาบ.....	28
4 แนวความคิดในการพัฒนาหลักสูตรของเซเลอร์และอเล็กซานเดอร์.....	29
5 กรอบการดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรเสริมทักษะศิลปะ ด้านการวาดภาพ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5.....	86